

การพัฒนาแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ  
เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3  
(วัดบ้านอ้อย)

Development of Internal Supervision Model Using Professional  
Learning Community for Enhancing Learning Management Potential  
of Teachers at Thetsaban 3 School  
(Wat Ban Oi)

สุกัญญา ลิ้มเจริญ

Sukanya Limcharoen

รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

Deputy director Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi)

Corresponding Author, E-mail: Kitti-nata2528@hotmail.com

Received 20/08/2020; Revised 17/11/2020; Accepted 08/12/2020

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) 2) เพื่อสร้างแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) 3) เพื่อทดลองแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) 4) เพื่อประเมินแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครูผู้สอนจำนวน 17 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ แบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ตัวแปรตาม คือ 1) ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยคือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)ได้ประเด็นความต้องการหลัก 7 ด้าน ประเด็นย่อย 21 ประเด็น

2. ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ได้รูปแบบการนิเทศที่ประกอบด้วย ประเด็นหลัก 7 ด้าน และประเด็นย่อย 23 ประเด็น

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) พบว่า ผู้วิจัยร่วมกับโรงเรียนสามารถดำเนินตามกระบวนการในคู่มือรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) คือ ครูผู้สอนมีการประเมินตนเองเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนทุกคน

4. ผลปรากฏว่าครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ( $= 4.67$ ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $S.D. = 0.42$ ) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด

5. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้มีประโยชน์และมีความถูกต้องในระดับมาก

**คำสำคัญ :** การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู

## Abstract

The purposes of this research were 1) to study the needs for internal supervision using the professional learning community (PLC) for enhancing learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi), 2) to develop internal supervision model using the professional learning community (PLC) for enhancing learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi), 3) to conduct try-out of the developed PLC-based internal supervision model for enhancing learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi), and 4) to evaluate the developed PLC-based internal supervision model for enhancing learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi). The sample of this study consisted of 1) a school administrator and 2) 17 teachers. The sample was selected based on a purposive sampling. The variables used in the research included 1) an independent variable, i.e., the developed PLC-based internal supervision model for enhancing learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi), and 2) a dependent variable, i.e., learning management potential of teachers using the developed PLC-based internal supervision model at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi). The research duration was a period

in the second semester in the academic year 2019. Data were analyzed using statistics, including percentage, mean and standard deviation. The results of this research could be summarized as follows:

1. From the study of the needs for internal supervision using the professional learning community (PLC) for enhancing learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi), there were seven primary needs and 21 secondary needs.

2. The developed internal supervision model using the professional learning community (PLC) for enhancing learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi) consisted of seven primary aspects and 23 secondary aspects.

3. From the try-out of the developed PLC-based internal supervision model for enhancing learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi), it was found that the researcher in cooperation with the school could implement and follow the process in the internal supervision model manual by using the professional learning community for enhancing the learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi). This implied that teachers had self-evaluation about the curriculum, conducted measurement and evaluation, organized workshops for all school administrators and teachers in the school.

4. Learning management potential of teachers was at the highest level ( $= 4.67$ ) and standard deviation ( $S.D. = 0.42$ ) indicating that they had the highest level of learning management ability.

5. The results of evaluating the developed internal supervision model using the professional learning community (PLC) for enhancing learning management potential of teachers at Thetsaban 3 School (Wat Ban Oi) indicated that in the perspectives of school administrator and teachers, the developed model's suitability, feasibility, and accuracy were at the high level.

**Keywords :** Development of internal supervision; Professional learning community (PLC);  
Learning management potential of teachers

## บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กล่าวไว้ในมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม

ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การที่จะให้คนในชาติมีการศึกษาที่ดีนั้น จำเป็นจะต้องมีการปลูกฝังความรู้ต่าง ๆ ของการศึกษาทุกระดับ สร้างเด็กไทยให้มีทักษะพร้อมที่จะยืนหยัดอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 คือทักษะ 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก) (W) Riting (เขียนได้) และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) 7 C ได้แก่ Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career & learning skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 19)

การนิเทศภายในนับว่ามีบทบาทสูงมากในการที่จะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ เพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาผู้นำ การเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รูปแบบและกระบวนการนิเทศนั้น จำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งความต้องการของผู้รับการนิเทศด้วยเหมือนกัน ควรมีการนำเอารูปแบบการบริหารจัดการแนวใหม่ของภาคเอกชนที่ประสบความสำเร็จเข้ามาประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและพบว่าหากนำเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เข้ามาหลอมรวมกับกระบวนการนิเทศปกติ ซึ่งเคยปฏิบัติกันมาและใช้เทคนิคการประเมินอย่างสมดุล (Balance Scorecard) ในการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติและ การประเมินผลการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นยังนำเรื่องคุณภาพการสอนของครูผูกโยงกับภาระหน้าที่ของครูผู้สอนและสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามแนวทางการเพิ่มวิทยฐานะแก่ครูผู้สอน ก็จะทำให้การนิเทศการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะพัฒนารูปแบบการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้จากการได้ไปติดตามโดยใช้ระบบโค้ชเพื่อติดตามการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูเหล่านี้ในช่วงแรก พบว่า ครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาตนเอง และมีความต้องการให้มีการนิเทศภายในเป็นระยะ ๆ เพื่อมาคอยช่วยเหลือ ติดตาม การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interview) ผู้บริหาร คณะครูต่างก็ให้สัมภาษณ์เป็นไปในทำนองเดียวกันว่าต้องการให้ครูทุกคนที่จัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนได้รับการนิเทศเป็นแบบกัลยาณมิตร นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการนำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาใช้ในการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (ผู้บริหารและคณะครู, สัมภาษณ์ : 20 ตุลาคม 2562)

จากการศึกษาสภาพการนิเทศภายใน พบว่ามีปัญหาอยู่ค่อนข้างมาก เช่น ขาดแคลนอัตรากำลัง ผู้นิเทศฯ ขาดความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ขาดเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ขาดการประสานงาน ขาดงบประมาณ ขาดยานพาหนะ มีภาระมาก ทำให้ไม่มีเวลานิเทศ ขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ขาดแรงจูงใจและสนับสนุน ขาดการประเมินผลการปฏิบัติงาน (กอบแก้ว ภูมเรศ, 2543 และนันทนา เต่าทอง, 2542) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 6)

พบว่า ในสถานการณ์ทางการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ เท่าที่ผ่านมา มักจะเป็นไปในลักษณะของการเพิ่มพูนปัญญาให้แก่ครูผู้สอนมากกว่าจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน เพราะการนิเทศการจัดการเรียนการสอน เพราะการนิเทศการจัดการเรียนการสอนมักจะเป็นไปในลักษณะการประเมินการสอนหรือตรวจดูผลการเรียนมากกว่าการช่วยครูพัฒนา ทำให้ครูรู้สึกหวาดกลัว ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะครูดคิดว่าการนิเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นการจับผิดมากกว่าเป็นการช่วยเหลือแก้ปัญหาการเรียนการสอน เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงการนิเทศให้เป็นการนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง ครอบคลุมขอบเขตการปฏิบัติงานครบถ้วนทุกสถานศึกษา ตรงตามปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของแต่ละสถานศึกษามีความต่อเนื่องในการดำเนินการนิเทศเพื่อแก้ปัญหาของสถานศึกษา การที่จะดำเนินการดังกล่าวได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละแห่งจะต้องมีบทบาทอย่างสูงที่ใช้การนิเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในระดับสถานศึกษา หรือจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา สถานศึกษาไม่อาจจะเลยการปฏิบัติการนิเทศภายใน เพราะการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งต่างก็รับรู้ปัญหาแจ่มชัด มีความคุ้นเคยกัน ย่อมแก้ปัญหาได้ตรงจุด ทั้งยังกระทำได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็วกว่าการนิเทศภายนอก เป็นการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับปรัชญาของวิถีการนิเทศสมัยใหม่ที่ยึดหลักการทำงานร่วมกัน

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ (Professional Learning Community : PLC) มีผลดีต่อครูผู้สอนกล่าวคือลดความรู้สึกลดเดี่ยวงานสอนของครูเพิ่มความรู้สึกร่วมกันพัฒนาวิชาชีพและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน จนเกิดความรู้สึกร่วมกัน ต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนถือเป็นพลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้นกล่าวคือมีการค้นพบความรู้ และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งที่เกิดจากการคอยสังเกตอย่างสนใจ รวมถึงเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระ ที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้แตกฉานยิ่งขึ้นจนตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นที่สำคัญคือยังสามารถลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนแบบเก่ายังพบว่ามีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืนและผลดีต่อผู้เรียนที่เรียนผ่านกระบวนการจากครูที่เข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู (PLC) กล่าวคือสามารถลดอัตราการตกชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่าสุดท้ายคือมีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกันและลดลงชัดเจน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

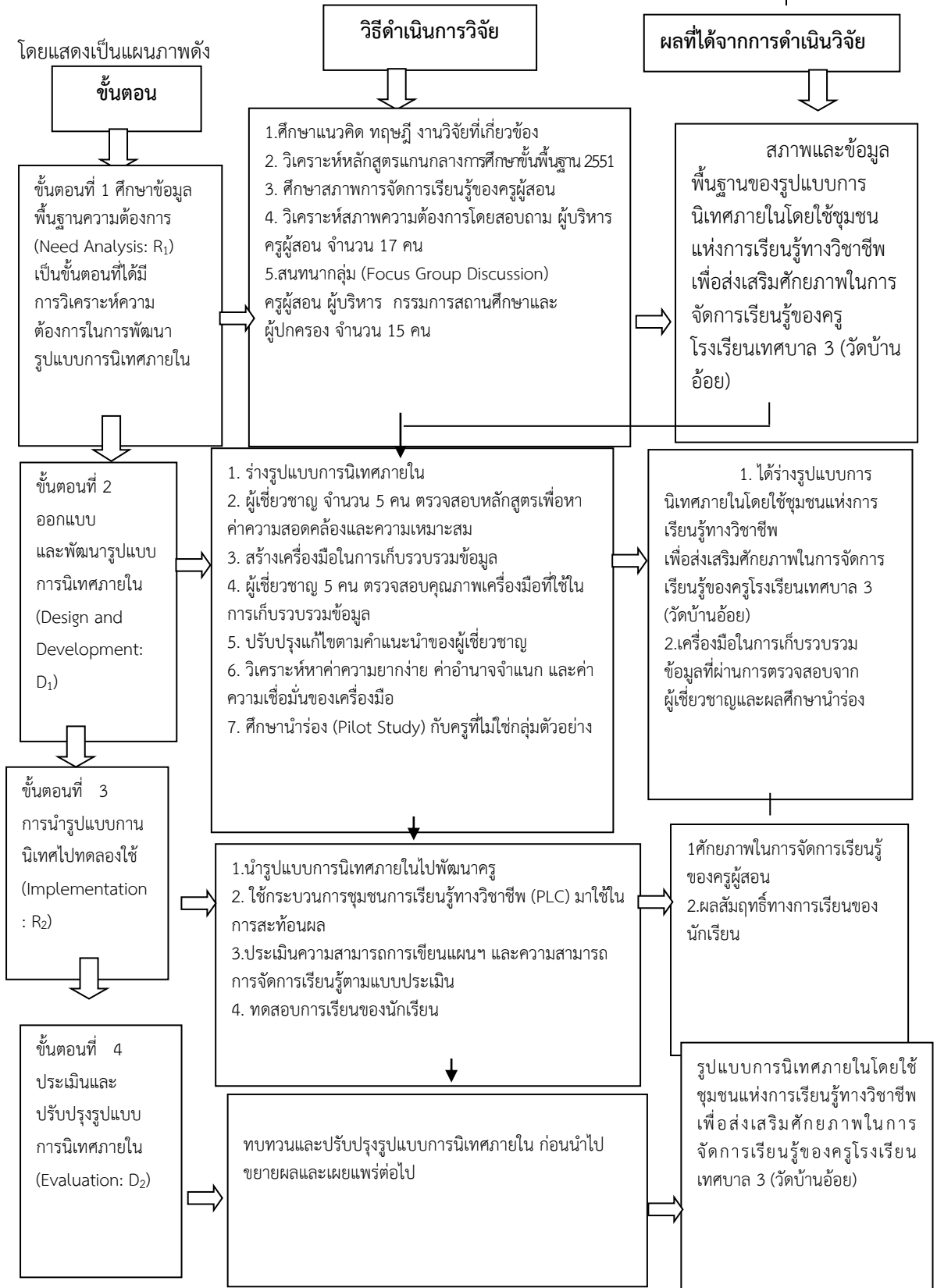
### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)
2. เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)
3. เพื่อทดลองรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)
4. เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

### วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Method) ประเภท Exploratory Design ใช้แบบแผนการวิจัยแบบสองระยะต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและต่อยอดด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น (Need Analysis: R<sub>1</sub>)
- ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน (Design and Development: D<sub>1</sub>)
- ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการนิเทศภายในไปทดลองใช้ (Implementation: R<sub>2</sub>)
- ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศภายใน (Evaluation: D<sub>2</sub>)



ภาพที่ 1 กรอบดำเนินการ

## สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

ผลการสำรวจความต้องการรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) นั้น ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกประเด็นที่ได้จากความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและคัดเลือกลำดับสูงสุด 3 ลำดับ ได้ประเด็นหลัก 7 ด้าน ประเด็นย่อย 21 ประเด็น

2. ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ผู้วิจัยได้นำประเด็นหลัก 7 ด้านและประเด็นย่อย 23 ประเด็น ในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบและคู่มือดำเนินการตามรูปแบบ และได้รับการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เมื่อได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงได้แก้ไข ปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้รูปแบบการนิเทศที่ประกอบด้วย ประเด็นหลัก 7 ด้าน และประเด็นย่อย 23 ประเด็น

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ไปทดลองใช้ในโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ผลที่ได้จากการดำเนินการทดลองตามรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) พบว่า ผู้วิจัยร่วมกับโรงเรียนสามารถดำเนินการตามกระบวนการในคู่มือรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) คือ ครูผู้สอนมีการประเมินตนเองเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนทุกคน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญไปให้ความรู้เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับคุณภาพ โรงเรียนวิเคราะห์จุดหรือเรื่องที่ต้องการพัฒนา โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย กำหนดภาพความสำเร็จโดยการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ด้านหลักสูตรการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการบริหารจัดการชั้นเรียน รวมทั้งวางแผนทางการพัฒนา กำหนดวิธีการที่จะใช้ในการสื่อสาร ภาพความสำเร็จเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สร้างทีมงานที่เข้มแข็ง โดยครูวิชาการของโรงเรียนที่เป็นแกนนำผู้นำการเปลี่ยนแปลง และครูผู้สอนที่มีความต้องการเปลี่ยนแปลงในระยะเริ่มแรกจากข้อมูลการสำรวจความต้องการการนิเทศ ผู้นิเทศสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ ดำเนินการนิเทศ และส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จระยะสั้น ประเมินติดตามผลการดำเนินงานโดยใช้วิธีการประเมินอย่างสมดุล

ผลการประเมินศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)



ผลการประเมินศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ซึ่งได้รับการประเมินจากผู้วิจัยและผู้สังเกต ผลปรากฏว่าครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X} = 4.67$ ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.42) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีผลการประเมินในระดับมากที่สุดคือ ด้าน 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X} = 4.83$ ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.29) แสดงว่ามีความสามารถจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้าน 3 สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X} = 4.67$ ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) แสดงว่ามีความสามารถจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีผลการประเมินในระดับน้อยที่สุดคือ ด้าน 4 การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X} = 4.44$ ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.42) แสดงว่ามีความสามารถจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

ผลการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 17 คน ในการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีประโยชน์และมีความถูกต้องในระดับมากที่สุด

## อภิปรายผลการวิจัย

### 1. รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

จากการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ตามขั้นตอนของการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ที่ประกอบไปด้วย ประเด็นหลัก 7 ด้าน ประเด็นย่อย 23 ประเด็น คือ ด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ด้านเนื้อหาของการนิเทศ ด้านกระบวนการนิเทศ ด้านวิธีการนิเทศ ด้านผู้นิเทศ ด้านระยะเวลาการนิเทศและด้านปัจจัยเอื้อ/ข้อจำกัดในการนิเทศ ซึ่งแต่ละด้านอภิปรายผลได้ ดังนี้

**ด้านที่ 1 วัตถุประสงค์ของการนิเทศการจัดการเรียนการสอน** มีประเด็นย่อย 1 ประเด็น คือ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และร่วมมือกับครูให้สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน

การดำเนินงานตามแผนการดำเนินงาน ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และแจ้งให้ผู้รับการนิเทศทราบ เพื่อให้มีทิศทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) จึงกำหนดประเด็นหลักด้านวัตถุประสงค์ไว้เป็นอันดับแรก เมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ในรูปแบบ คือ การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และร่วมมือกับครูให้สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่คุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้

เป็นเพราะว่าการนำกระบวนการ PLC มาใช้พัฒนาครูนั้น ทำให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นำปัญหา มาถกเถียงกันในที่ประชุม อันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนพวงศ์ คง ประจักษ์ (2556) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ในส่วนของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น การวิจัยชั้นเรียนอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรงและด้านการพัฒนา ทักษะการทำงานกลุ่ม อยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางในส่วนของโรงเรียนขนาดกลาง โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

**ด้านที่ 2 เนื้อหาของการนิเทศการจัดการเรียนการสอน** มีประเด็นย่อย 5 ประเด็น คือ การพัฒนา หลักสูตรอิงมาตรฐาน การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้และ การบริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งในการนิเทศจำเป็นต้องมีเนื้อหาเพื่อใช้ในการนิเทศตามความต้องการของครูหรือ ตามสภาพปัญหาของโรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ต้องการได้รับการนิเทศในเนื้อหาเรียงตามลำดับ ดังนี้ การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดระบบการเรียนการสอน สาเหตุที่ครูมีความ ต้องการให้นิเทศเรื่องการวัดและประเมินผล การทำแผน และระบบการเรียนการสอน ทั้งนี้ เนื่องจากหลักสูตร ผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้บริหารและครูได้รับความรู้ในเรื่องการวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยใช้เทคนิค Backward Design ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่จำกัด จึงอาจทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอนไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ นอกจากนั้น การพิจารณาเนื้อหาสาระและกระบวนการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ของนักเรียน จะพบว่า มีขั้นตอนในการจัดทำมาก ซ้ำซ้อน ค่อนข้างเป็นภาระสำหรับครู จึงมีความ ต้องการได้รับการนิเทศสูงกว่าเนื้อหาอื่น ๆ สำหรับในเรื่องความสัมพันธ์กับชุมชน การแนะแนว การ ส่งเสริมประชาธิปไตย มีความต้องการน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะโรงเรียนเหล่านี้ได้ปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเป็น เรื่องปกติ และได้ผลดีอยู่แล้ว สอดคล้องกับปริญญา บุญภูมิ (2553) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการ ของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความต้องการการนิเทศงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เพราะหลักสูตรเป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ ทำให้ครูผู้สอนต้องจัดทำแผนการสอน กำหนดการสอนเอง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรน้อยมาก แต่ครูผู้สอน ทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เพื่อที่จะสามารถนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ด้าน หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมาก เพราะว่าการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น มีขั้นตอนซ้ำซ้อนจำเป็นต้องศึกษาอย่างจริงจัง ด้านการ เรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

**ด้านที่ 3 กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน** มีประเด็นย่อย 6 ประเด็น คือ การสร้างความ ตระหนักเกี่ยวกับคุณภาพ การวางแผนการนิเทศ การสร้างเครื่องมือสื่อการนิเทศ การนิเทศการเรียนการสอน การประเมินติดตามผล การขยายผล สร้างวัฒนธรรมคุณภาพโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ การนิเทศ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อต่อการติดตามและ ประเมินผลในแต่ละขั้นตอน นอกจากนั้นกระบวนการนิเทศการให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนการนิเทศ การให้ครูมี ส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศ การให้ครูมีส่วนร่วมประเมินผลการนิเทศ การให้ครูมีส่วนร่วม

กำกับติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศ การกำกับติดตามเป็นระยะ ๆ ให้มีการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ การวิเคราะห์เชิงระบบเพื่อการวางแผนการนิเทศ การพัฒนาครูตามความต้องการของครูโดยเริ่มด้วยกระบวนการให้ความรู้แก่ครู

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องการมีส่วนร่วมในการนิเทศตั้งแต่ช่วงแรกของการนิเทศ คือ การวางแผนการนิเทศ ไปจนถึงการประเมินผลการนิเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะจะได้นิเทศตรงตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ นิศาชล วุฒิสาร และสุรภีร์ ค่ายหนองสง (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การประชุมกลุ่มย่อยช่วยให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจสามารถวางแผน กำหนดทางเลือกและออกแบบระบบการนิเทศภายใน การเสริมแรงช่วยให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่องานของตนเอง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน การนิเทศภายในเป็นไปอย่างกัลยาณมิตรแต่ในขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศผู้ร่วมวิจัยบางคนขาดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติการนิเทศจึงต้องพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การเสริมแรงอีกครั้งซึ่งช่วยให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดความมั่นใจและความชำนาญในการปฏิบัติการนิเทศเพิ่มขึ้นโดยสรุปการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมกลุ่มย่อยและการเสริมแรง ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายในมากขึ้น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การสะท้อนผลการปฏิบัติงานและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีความภาคภูมิใจในชิ้นงานในผลงานที่ได้ร่วมมือกันปฏิบัติ สามารถออกแบบระบบจนได้ระบบการนิเทศภายในที่มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกส่งผลให้โรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่ดีกว่าเดิม จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้นำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้พัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนอื่นต่อไป

**ด้านที่ 4 วิธีการนิเทศ** มีประเด็นย่อย 4 ประเด็น คือ การนิเทศแบบ PLC การนิเทศแบบให้ผลผลิต การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศเพื่อพัฒนาในด้านวิธีการนิเทศ ผู้นิเทศต้องเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของโรงเรียน การเลือกใช้วิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของครู ดังเช่น สมศักดิ์ วงศ์จำปา (2542) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการนิเทศในการปฏิบัติงานนิเทศของศึกษานิเทศก์ พบว่า พฤติกรรมการนิเทศของศึกษานิเทศก์ โดยภาพรวมใช้การนิเทศแบบร่วมมือกัน แนวทางการเลือกใช้วิธีการนิเทศให้ตรงกับความรู้ความสามารถและระดับการพัฒนาการของผู้รับการนิเทศ คือ วิธีการนิเทศแบบชี้แนะ วิธีการนิเทศแบบร่วมมือกัน การใช้มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู ในขณะเดียวกันก็สอดแทรกปัญหาทางวิชาการเข้าไปด้วยการเสนอเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ที่น่าสนใจแก่ครู โดยการออกเอกสารทางวิชาการส่งให้ครูอ่านเป็นประจำ การเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงผลงาน ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ออกมาให้เต็มที่ แล้วคอยเสริมต่อและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอแนะให้ครูทราบวิธีสอน วิธีแก้ปัญหาและเสนอแนะแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ครูทราบและปฏิบัติได้ถูกต้อง การสาธิตให้ครูเห็นจริง เช่น สาธิตการสอน สาธิตการทำอุปกรณ์การสอน สาธิตการทำข้อสอบ เพื่อให้เป็นแนวทางแก่ครูในการปฏิบัติต่อไป การชักชวนพูดคุยเรื่องวิชาการและหลักการ พร้อมทั้งสอดแทรกส่วนที่ขาดตกบกพร่องโดยไม่ให้ครูรู้ตัวว่าถูกนิเทศ การประชุมเชิงปฏิบัติการโดยมีการฝึกอบรมและให้ผู้เข้าร่วมการประชุมได้ลงมือปฏิบัติงานแก้ปัญหาด้วยกัน การฝึกฝนให้ครูแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เอง โดยป้อนปัญหาจากง่ายไปหายาก การแนะนำเป็นรายบุคคลในปัญหาวิชาการ การเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อพบและสังเกตการณ์สอนของครูเป็นรายบุคคล การประชุมกลุ่ม เช่น กลุ่มทำรายงาน กลุ่มสัมมนา การให้ครูสังเกตการณ์สอนของโรงเรียนอื่น หรือเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนเดียวกัน การให้ครูศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการนิเทศทางไกลที่มีคุณภาพสูงและ

โต้ตอบกับผู้นิเทศได้ครูผู้สอนต้องการการนิเทศแบบกัลยาณมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ต้องการเทคนิควิธีการใหม่ๆ ต้องการโอกาสในการแสดงผลงาน ต้องการต่อยอดผลงานหรือความสำเร็จเดิม

**ด้านที่ 5 ผู้นิเทศการจัดการเรียนการสอน** มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องการให้บุคคลจากภายนอก ซึ่งได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนจากสถาบันพัฒนาการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนจากสำนักงานการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนจากสถาบันผลิตครู ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในรอบสองปีที่ผ่านมา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำมาก มีการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูจากหน่วยงานกลาง คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนั้น หากพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำแนกเป็นรายกลุ่มสาระ จะทราบว่ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษนั้น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำที่สุด ดังนั้น เมื่อครูและผู้บริหารโรงเรียนมีโอกาสเลือกผู้นิเทศได้ และมีตัวเลือกเป็นบุคลากรที่มาจาก สสวท. และ สพฐ. ครูและผู้บริหารจึงเลือกเป็นอันดับต้นๆ

**ด้านที่ 6 ระยะเวลาการนิเทศ** มีประเด็นย่อย 1 ประเด็น คือ นิเทศทั้งในและนอกเวลาที่ครูทำการสอน การนิเทศหากไม่เป็นไปตามความต้องการของครูหรือการนิเทศไม่เป็นไปแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศแล้ว การนิเทศนั้นจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ฉะนั้นการนิเทศที่เป็นไปตามความต้องการ ต้องกำหนดระยะเวลาที่ครูมีความพร้อมที่จะรับการนิเทศซึ่งจะสามารถนิเทศได้ทั้งในและนอกเวลาสอนของครู และนอกจากนั้น ครูต้องการได้รับการนิเทศ ไม่ว่าจะเป็นเวลาและนอกเวลาที่สอน ความต้องการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีความต้องการได้รับการนิเทศมาก ไม่ว่าจะเป็นเวลาใดก็ตาม หากระบุเวลาที่แน่นอนตายตัวอาจทำผู้นิเทศไม่สามารถไปนิเทศได้ ดังนั้น จึงต้องการได้รับการนิเทศตลอดเวลา

**ด้านที่ 7 ปัจจัยเอื้อ/ข้อจำกัดในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน** มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น คือ การจัดทำระบบรายงานผลการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และเป็นรูปธรรม เพื่อการติดตามผลของหน่วยงานต้นสังกัด การพัฒนาความรู้ด้านการนิเทศภายในให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและทีมผู้บริหาร การกำหนดบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและทีมงานให้ชัดเจนมากขึ้น รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ปัจจัยเอื้อดังกล่าว จะส่งผลถึงการนิเทศเป็นอย่างมาก

## 2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

ผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) พบว่า ผู้วิจัยร่วมกับโรงเรียนสามารถดำเนินงานตามกระบวนการในคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ได้เป็นอย่างดี

เหตุที่สามารถดำเนินการทดลองให้ตามรูปแบบการนิเทศที่กำหนดขึ้นอาจเป็นเพราะขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศเป็นรูปแบบที่ไม่สลับซับซ้อน สามารถปฏิบัติได้ ขยายเป็นรูปธรรม มีการนำนวัตกรรมที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศมากำหนดไว้ในรูปแบบ เช่น การประเมินอย่างสมดุล (Balanced score card)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งในภาพรวม ผู้เข้าร่วมการทดลองมีความพึงพอใจในระดับมากกับรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับสำนักการศึกษา

### ผลการประเมินศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

ผลการประเมินศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) ซึ่งได้รับการประเมินจากผู้วิจัยและผู้นิเทศ ผลปรากฏว่าครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ได้รับการนิเทศอย่างดีจากคณะผู้นิเทศ มองการนิเทศว่าเป็นกัลยาณมิตร ผู้นิเทศคอยชี้แนะ แนะนำในส่วนต่าง ๆ ที่ยังบกพร่องหรืออาจยังเป็นจุดอ่อน อีกทั้งการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้พัฒนาร่วมกันนั้น เป็นส่วนสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่เพื่อนร่วมงาน จึงทำให้ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับบรรณารักษ์ โยธสิงห์ และสำราญ กำจัดภัย (2559) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา พบว่าผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมครูมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านความรู้และเจตคติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจของครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด

### 3. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย)

ผลการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 18 คน ในการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) พบว่า ทั้งผู้บริหาร ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีประโยชน์และมีความถูกต้องในระดับมาก

ผลการประเมินพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสมและด้านความถูกต้อง

ด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนได้เล็งเห็นว่ารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) สอดคล้องกับความต้องการ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านเนื้อหา คือ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งด้านปัจจัยเอื้อสำหรับการนิเทศ ผู้ประเมินได้ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดและจะส่งผลถึงคุณภาพด้านการสอน คุณภาพผู้เรียนรวมทั้ง คุณภาพด้านการบริหารได้เป็นอย่างดี

ด้านความเป็นไปได้ ผู้ประเมินรูปแบบให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทุกด้านในระดับมากเท่าๆ กัน รูปแบบการนิเทศสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีความเป็นไปได้ที่จะใช้ขยายผลต่อไป

ด้านความเหมาะสม ผู้ประเมินเห็นว่า รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดบ้านอ้อย) มีความเหมาะสม ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีความพร้อมและยินดีที่จะเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับโรงเรียน

อื่น ๆ ด้านความถูกต้อง ผู้ประเมินรูปแบบให้ความสำคัญกับด้านความถูกต้องน้อยกว่าด้านอื่น ๆ อาจจะเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์เอาแนวคิดทางการบริหารใหม่ๆ มาใช้ในรูปแบบ การชี้แจงอาจจะมีข้อจำกัด อาจทำให้ครูเข้าใจคลาดเคลื่อน

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสื่อเครื่องมือสำหรับการนิเทศและดำเนินการนิเทศ เพื่อให้ครูมีความรู้และความสามารถในการในแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดระบบการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความต้องการมากที่สุด
2. ควรพัฒนาทีมงานนิเทศในระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษาให้เข้มแข็ง สามารถนิเทศการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษาได้ทุกระดับ ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศมีความเป็นไปได้มากกว่าที่จะรอรับการนิเทศจากบุคลากรภายนอกเขตพื้นที่
3. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศตั้งแต่การวางแผนการนิเทศ ร่วมนิเทศและประเมินผลการนิเทศ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้การนิเทศนี้ตรงตามความต้องการของครูและผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุด
4. ควรมีการสร้างสื่อ เครื่องมือสำหรับการนิเทศให้ครบตามเนื้อหา กระบวนการและวิธีการนิเทศที่ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องทราบ เพื่อเก็บไว้ในโอกาสต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากความต้องการของครูที่จะได้รับการนิเทศนั้นต้องการต่างกันและการนิเทศต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย
5. ควรมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่นิเทศกับการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู เพื่อให้ครูผู้สอนได้เห็นประโยชน์และเกิดการยอมรับการนิเทศ

### ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการการนิเทศของสถานศึกษาทั่ว ๆ ไป ที่มีบริบทแตกต่างกันว่ามีความต้องการได้รับการนิเทศเหมือนสถานศึกษาที่อยู่ในโครงการผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ทั้งนี้ ก็เพื่อจะได้ออกแบบได้ตรงตามความต้องการมากที่สุด นอกจากนี้ โรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการผู้นำการเปลี่ยนแปลง นั้นมีมากกว่าโรงเรียนในโครงการเสียอีก
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่พึงประสงค์มากน้อยเพียงไร ภายหลังจากได้รับการนิเทศตามรูปแบบใหม่
3. ควรมีการศึกษาถึงความยั่งยืนของผลการนิเทศว่ามีมากน้อยเพียงไร
4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการนิเทศการสอนว่าประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง เพื่อจะได้สนับสนุนส่งเสริมให้มากที่สุด
5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการนิเทศกับพฤติกรรมการสอนของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

## เอกสารอ้างอิง

- กอบแก้ว ภูมเรศ. (2543). การศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนเครือข่ายนิคมขอนแก่น  
คาเบรียล แห่งประเทศไทย. ปรินญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา.
- นันทนา เต่าทอง. (2542). การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน  
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร).  
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2553, จากฐานข้อมูล  
เอกสารฉบับเต็มในรูปอิเล็กทรอนิกส์ <http://tdc.thailis.or.th>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์  
วงศ์.
- สมศักดิ์ วงศ์จำปา. (2542). พฤติกรรมการนิเทศในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของนิเทศ สำนักงานการ  
ประถมศึกษาอำเภอและระดับคุณภาพของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขต  
การศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2532). รายงานการประเมินผลระบบนิเทศการศึกษาใน  
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : พี เอ ลีฟวิง.
- อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และสำราญ กำจัดภัย. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบ  
ผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับ  
ประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559).